

U S T A W A

z dnia 7 listopada 1919 r.

o tymczasowej nadzwyczajnej komisji rewizyjnej.**ROZDZIAŁ I.****Zadanie komisji.**

Art. 1. Ustanawia się przy komisji wojskowej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej tymczasową nadzwyczajną komisję rewizyjną dla przeprowadzenia rewizji administracyjnych poszczególnych działów gospodarki wojskowej oraz przeprowadzania dochodzeń celem szybszego ujawnienia w związku z zaopatrywaniem armii przestępstw, połączonych ze szkodą dla Skarbu Państwa, tudzież przestępstw, popełnionych przez wojskowych przez przyjęcie podarunków lub innej korzyści majątkowej w sprawach służbowych.

ROZDZIAŁ II.**Organizacja komisji.**

Art. 2. Komisja rewizyjna składa się z przewodniczącego, jego zastępcy i członków, powołanych imiennie przez przewodniczącego komisji wojskowej Sejmu za zgodą odnośnych Ministrów.

Skład osobowy członków komisji stanowią przedstawiciele wojskowego i powszechnego sądownictwa: prokuratorzy (podprokuratorzy) i sędziowie (oficerowie Korpusu Sądowego z prawami sędziowskimi).

Członkowie komisji rewizyjnej mogą być zwalniani tylko przez przewodniczącego komisji wojskowej Sejmu na wniosek plenum komisji rewizyjnej.

Odnośnym Ministrom w wyjątkowych razach przysługuje prawo odwoływania członków komisji rewizyjnej za zgodą przewodniczącego komisji wojskowej Sejmu.

Art. 3. Do komisji rewizyjnej przewodniczący teŝe powołuje i zwalnia stałe, etatem przewidziane, organa pomocnicze, w porozumieniu z ich władzą przełożoną.

Art. 4. Przy komisji rewizyjnej urzęduje kancelarja z sekretarzem na czele.

Art. 5. Przewodniczący, jego zastępca, członkowie, organa pomocnicze i funkcjonariusze kancelarji nadzwyczajnej komisji rewizyjnej, o ile powołani zostali ze służby państwowej, zachowują nadal swe uprzednie stanowiska służbowe i przywiązane do tychŝe pobory i wszelkie świadczenia; otrzymują nadto djety stałe zgodnie z etatem, w razie zaś wyjazdu w sprawach służbowych—dodatek 25⁰/₀ do djet stałych i zwrot istotnie poniesionych kosztów podróży.

Powołani nie ze służby państwowej otrzymują pobory i djety stałe, etatem przewidziane.

Etat komisji rewizyjnej, na wniosek przewodniczącego teŝe, może być osobowó zwiększany lub zmniejszany przez komisję wojskową Sejmu.

Art. 6. Wszystkie wydatki, połączone z urzędowaniem komisji rewizyjnej, obciążają budżet Sejmu.

Art. 7. Wewnętrzną organizację komisji rewizyjnej określa instrukcja specjalna, zatwierdzona przez komisję wojskową Sejmu.

Art. 8. Wszelkie zarządzenia, które przekraczają zakres władzy przewodniczącego komisji rewizyjnej lub uprawnienia poszczególnych członków, naleŝą do plenum komisji, które stanowią: przewodniczący, jego zastępca i wszyscy członkowie.

Dla prawomocności uchwał plenum komisji wymagana jest nie mniej, niŝ połowa obecnych w siedzibie komisji członków wraz z przewodniczącym lub jego zastępcą.

Uchwały zapadają większością głosów.

Art. 9. Tylko Sejm, za pośrednictwem komisji wojskowej, ma prawo kontroli komisji rewizyjnej i wydawania poleceń oraz wskazówek.

Komisja rewizyjna władna jest uchylać czynności poszczególnych członków, a o poważniejszych zaniechaniach lub uchybieniach udzielać wiadomości komisji wojskowej Sejmu.

ROZDZIAŁ III.

Tryb postępowania.

Art. 10. Dochodzenia w sprawach o przestępstwa, w art. 1 wskazane, wdraża komisja rewizyjna lub poszczególni jej członkowie według oceny osobistej.

Art. 11. Komisja rewizyjna władna jest żądać od władz sądowych i administracyjnych przekazania sobie do urzędowania spraw o przestępstwa, w art. 1 przewidziane, będących w toku dochodzeń lub śledztwa wstępnego, w razie:

- a) jeżeli władza sądowa lub administracyjna wdroyła postępowanie już po wszczęciu w teŝe sprawie dochodzeń przez komisję rewizyjną,
- b) jeżeli sprawa, znajdujaca się w postępowaniu władzy sądowej lub administracyjnej jest w związku ze sprawą, w której komisja rewizyjna wdroyła dochodzenia.

Art. 12. Komisja rewizyjna i jej członkowie mogą żądać udzielania im do wglądu spraw, będących w toku dochodzeń i śledztw, wdrożonych przez władze sądowe i administracyjne.

Członkowie komisji mogą dawać zlecenia organom bezpieczeństwa w przedmiocie czynności dochodzeniowych wedle swoich wskazówek. Mogą również rekwirować władze sądowe w przedmiocie tych czynności śledczych, do których dokonania sami są uprawnieni.

Art. 13. Właściwości komisji podlegają zarówno wojskowi, jak i osoby cywilne.

Art. 14. Z dniem powołania do życia nadzwyczajnej komisji rewizyjnej komisję śledczą do spraw intendentury i zaopatrywania armji przy komisji wojskowej Sejmu rozwiązuje się, a wszczęte przez nią postępowania karne przechodzą do komisji rewizyjnej.

Art. 15. Członkowie komisji prowadzą dochodzenia zapomocą zbierania informacji, rozpytywań ustnych, poszukiwań, obserwacji sekretnej i wywiadów, pozatem mogą:

- a) wzywać i formalnie przesłuchiwać świadków,
- b) dokonywać oględzin i badań przedmiotowych,
- c) dokonywać rewizji osobistych i sekwestracji, oraz rewizji w domach i innych miejscach zamieszkałych,
- d) stosować względem podejrzanych ustawowe środki zapobieżenia uchylenia się ich od śledztwa.

Art. 16. Wojskowych i osoby, w służbie państwowej będące, powołuje się do przesłuchania zapomocą wezwań na piśmie przez ich władzę przełożoną, pozostałych zaś—zapomocą tychże wezwań przez odnośne urzędy i władze bezpieczeństwa publicznego.

Wezwanie sporządza się w dwóch egzemplarzach, z których jeden dociera się wezwanemu, a na drugim tenże kwituje z odbioru.

Art. 17. W wezwaniu wyszczególnia się:

- a) osobę, wezwaną do przesłuchania;
- b) czas i miejsce stawienia się;
- c) sprawę, której wezwanie dotyczy;
- d) skutki niestawienia się.

Art. 18. Wezwane osoby cywilne, które nie stawiają się do przesłuchania w terminie i nie usprawiedliwiają swego niestawienia się, mogą być karane grzywną do marek 200, w razie zaś ponownego nieusprawiedliwionego niestawienia się na wezwanie, mogą być doprowadzane pod przymusem.

O nieusprawiedliwionem niestawieniu się wojskowych lub osób w służbie państwowej będących należy zakomunikować władzy przełożonej, celem ukarania ich w drodze dyscyplinarnej i doprowadzenia.

Zażalenia z powodu nałożonej kary grzywnien za niestawienie się rozstrzyga plenum komisji.

Art. 19. Formalne przesłuchanie świadków może być dokonywane pod przysięgą lub bez tejże.

Falszywe zeznania, poczynione przed członkiem komisji, poczytuje się za falszywe zeznania przed sądem.

Art. 20. Nie mogą być badane w charakterze świadków osoby urzędowe w przedmiocie tajemnicy operacji wojennych bez zezwolenia szefa sztabu generalnego oraz duchowni w przedmiocie tajemnic, które im, jako duszpasterzom, zostały powierzone.

Od obowiązku złożenia świadectwa mogą się uchylić:

- a) posłowie w myśl Ustawy o nietykalności poselskiej;
- b) osoby, którym prawo to przysługuje w myśl przepisów obowiązujących ustaw postępowania karnego.

Nie zwalnia od obowiązku złożenia świadectwa powołania się na tajemnicę urzędową lub zawodową.

Art. 21. Oględzin i badań przedmiotowych za pośrednictwem znawców lub bez tychże, dokonywa się w obecności conajmniej dwóch świadków przybranych.

Art. 22. Rewizji i sekwestracji w domach lub innych miejscach zamieszkanym dokonywa się tylko w wypadku uzasadnionego podejrzenia, że tam znajdują się w ukryciu: podejrzany lub przedmiot przestępstwa, albo też dowody rzeczowe, niezbędne do wyjaśnienia sprawy.

Art. 23. Rewizji i sekwestracji dokonywa się w obecności conajmniej dwóch świadków przybranych i gospodarza domu lub pomieszczenia, a gdy są nieobecni, to przy kimkolwiek ze starszych ich domowników; w razie dokonywania tych czynności na wsi, należy przybrać wedle możliwości sołtysa lub jego zastępcę.

Art. 24. Rewizji w gmachach, zajmowanych przez urzędy, towarzystwa naukowe, szkoły lub zakłady dobroczynne, jak również w miejscach, znajdujących się wyłącznie pod zarządem władzy wojskowej, dokonywa się w obecności zaproszonej najbliższej zwierzchności, pod której zarządem znajduje się miejsce rewidowane.

Art. 25. Rewizji i sekwestracji dokonywa się w dzień, lecz w razie konieczności zezwala się na jej dokonanie i w nocy, lecz nie inaczej, jak ze wskazaniem w protokule przyczyn, które skłoniły do zastosowania tego nadzwyczajnego środka.

Art. 26. Zarówno świadkom przybranym, jak i gospodarzowi rewidowanego domu lub pomieszczenia, należy zakomunikować, w jakiej sprawie dokonywa się rewizji, oraz w jakim mianowicie celu.

Art. 27. Członek komisji ma prawo otwierania tego, co jest zamknięte, jeżeli właściciel nie czyni tego dobrowolnie; w każdym razie należy unikać zbytecznego uszkodzenia rewidowanych pomieszczeń.

Art. 28. Rewizja papierów osoby podejrzanej winna być dokonywana ze szczególną oględnością, bez ujawniania okoliczności, nie dotyczących sprawy, będącej przedmiotem dochodzenia.

Zabierać i dołączać do akt należy tylko papiery niezbędne, które winny być okazane świadkom przybranym.

Art. 29. Ani władze, ani urzędnicy, ani osoby prywatne nie mogą odmówić członkowi komisji wydania potrzebnych do prowadzenia dochodzeń dowodów pisemnych lub rzeczowych.

Pisma, powierzone adwokatowi, winny być przeglądane w obecności tychże.

Art. 30. Wszystko, co zostało znalezione podczas rewizji lub sekwestracji i co może służyć do ujawnienia przestępstwa i przestępcy, należy dokładnie wyszczególnić w protokule ze wskazaniem okoliczności, towarzyszących znalezieniu i zabraniu dowodów rzeczowych.

Art. 31. Dla zapobieżenia uchyleniu podejrzanych od śledztwa mogą być stosowane następujące środki:

I. Względem wojskowych:

- a) zarządzenie ścisłego dozoru przez bezpośrednią władzę przełożoną;
- b) areszt domowy;
- c) areszt w miejscu, do tego przeznaczonem.

II. Względem osób cywilnych:

- a) zobowiązanie podejrzanego przez deklarację pisemną do stawiania się na każde wezwanie i niewydalanie się z miejsca zamieszkania;
- b) zarządzenia specjalnego dozoru przez organ bezpieczeństwa publicznego;
- c) poręczenie;
- d) kaucja;
- e) areszt.

Art. 32. Areszt względem wojskowych może być stosowany, jeżeli zachodzi obawa ucieczki lub zatarcia śladów.

Art. 33. Decyzja, nakazująca zaarrestowanie, winna zawierać dokładne wyszczególnienie:

- a) kto i kiedy wydał decyzję;
- b) stanowisko, imię, nazwisko lub przydomek osoby zaarrestowanej;
- c) przestępstwa, o które zaarrestowany jest podejrzany;
- d) powód zaarrestowania.

Art. 34. Decyzję, nakazującą zaarrestowanie, okazuje się podejrzanemu w chwili odesłania go do miejsca uwięzienia, a w każdym razie—przed upływem doby od chwili zaarrestowania.

Odpis decyzji przesyła się do miejsca uwięzienia.

O zaarrestowaniu osoby w służbie państwowej będącej należy natychmiast zawiadomić jej władzę przełożoną odpisem decyzji.

O zaarrestowaniu wychowawca zakładu naukowego zawiadamia się kierownika tego zakładu.

Art. 35. Wykonanie decyzji członka, ewentualnie plenum komisji o zastosowanie środka zapobiegawczego, ewentualnie zawieszenia w funkcjach względem oficera i urzędnika wojskowego należy do dowódcy właściwego. Aż do nadejścia tej decyzji obowiązana jest przełożona władza wojskowa na żądanie i wedle wskazówek członka komisji poczynić wszystkie zarządzenia, konieczne celem zapobieżenia ucieczce podejrzanego i zatarciu śladów, dalszemu trwaniu lub powtórzeniu przestępstwa.

Art. 36. Na prośbę zaarrestowanego członek komisji winien niezwłocznie zawiadomić odnośne władze, względnie organa bezpieczeństwa publicznego, w celu zaopiekowania się jego mieniem i nieletnimi dziećmi.

Art. 37. Środki zapobiegawcze względem osób cywilnych mogą być stosowane w wypadkach, w art. 32 przewidzianych; przy wyborze środka zapobiegawczego należy brać pod uwagę moc zebranych poszlak, stan zdrowia, płeć, wiek i stanowisko społeczne podejrzanego.

Art. 38. Każda zamożna osoba, stowarzyszenie lub instytucja może złożyć za podejrzanego poręczenie, biorąc na siebie odpowiedzialność pieniężną na wypadek uchylecia się podejrzanego od śledztwa.

Art. 39. Kaucja winna być złożona w gotowiznie lub papierach wartościowych z bezpieczeństwem pupilarnem przez samego podejrzanego lub przez inną osobę.

Sumę poręczenia lub kaucji oznacza się w zależności od wysokości kary, jaka grozi podejrzanemu, oraz stanu majątkowego poręczyciela lub składającego kaucję.

Przy określeniu sumy poręczenia lub kaucji bierze się też pod uwagę wysokość szkód i strat, zrządzonych przez przestępstwa.

Art. 40. O przyjęciu poręczenia lub kaucji członek komisji wydaje decyzję, którą podpisuje zarówno on sam, jak i osoba, składająca poręczenie lub kaucję.

Osobie tej wydaje się odpis decyzji.

Art. 41. W razie ucieczki lub uchylenia się podejrzanego od śledztwa sumę, ściągniętą od poręczyciela lub złożoną jako kaucję, po potrąceniu z niej tej kwoty, jaka przypaść może na pokrycie szkód i strat, zrządzonych przez przestępstwo, przelewa się do funduszu na rzecz inwalidów wojennych.

Art. 42. Do czasu złożenia poręczenia lub kaucji, podejrzany pozostaje w areszcie.

Art. 43. Czynności członków komisji, uwidocznione protokularnie w aktach, z zachowaniem przepisów w artykułach 19—42 zawartych, posiadają moc aktów sądowo-śledczych.

Przepis powyższy dotyczy również czynności, dokonanych przez członków komisji śledczej do spraw intendentury i zaopatrywania armji, o ile przed ogłoszeniem Ustawy niniejszej, wkroczyły one w zakres śledztwa wstępnego z zachowaniem tychże przepisów.

Art. 44. Osoby, biorące udział w sprawie, mogą podawać zażalenia na każdą czynność członka komisji, naruszającą lub ograniczającą ich prawa, o czym winne być pouczone.

Zażalenia mogą być pisemne lub ustne; te ostatnie wciąga się do protokołu.

Każde zażalenie podaje się temu członkowi komisji, na czynności którego zostało wniesione.

Art. 45. Zażalenie wraz z właściwym z tego powodu wyjaśnieniem winno być przez członka komisji skierowane do plenum tejże w ciągu doby, o ile dotyczy pozbawienia wolności; w pozostałych zaś wypadkach w ciągu dni trzech.

Art. 46. Po otrzymaniu zażalenia, komisja rozstrzyga je na najbliższym posiedzeniu plenarnem, jednak nie później niż w ciągu 8 dni po otrzymaniu zażalenia.

Ten, kto podał zażalenie, może żądać wydania mu odpisu zapadłej w przedmiocie tym uchwały; żądaniu temu należy uczynić zadość w ciągu dni trzech.

Art. 47. O wdrożonych dochodzeniach należy zawiadomić Ministra Spraw Wojskowych co do wojskowych, Ministra Sprawiedliwości co do osób cywilnych.

Ministrom tym przysługuje prawo wglądu w poszczególne akta komisji.

ROZDZIAŁ IV.

Uprawnienia szczególne plenum nadzwyczajnej komisji rewizyjnej.

Art. 48. Komisja rewizyjna, prócz uprawnień, z których korzysta w myśl artykułów 9, 10, 11, 12, 18, 45, 46, w plenum swem władna jest:

a) przeprowadzać w związku z przestępstwami, w art. 1 wskazanymi, w całym składzie, lub przez wyłonione z siebie podkomisje, albo przez poszczególnych członków przy udziale znawców lub bez tychże, rewizje administracyjne zarówno w cywilnych, jak i w wojskowych zakładach, oddziałach, urzędach i instytucjach państwowych i społecznych;

b) zawieszać w czynnościach pozostających w służbie państwowej tych, przeciwko którym wdrożyła dochodzenie, oraz stawiać wnioski władzy właściwej o usunięcie ze służby osób, uznanych w związku z przestępstwami, w art. 1 wskazanymi, za nieodpowiednie na zajmowanych stanowiskach państwowych lub społecznych;

c) wylaniać z siebie specjalne podkomisje i ustanawiać kierowników tychże w celu przeprowadzenia dochodzeń w sprawach skomplikowanych;

d) zezwalać członkom swym na zatrzymanie, wgląd w obecności urzędnika pocztowego i sekwestrację korespondencji pocztowej i innych przesyłek, wysyłanych na imię lub od imienia osoby, przeciwko której wszczęto dochodzenie; przesyłki zatrzymane, których otwarcia i sekwestracji nie uznano za potrzebne, winny być niezwłocznie zwrócone urzędowi pocztowemu, celem wydania ich tym, dla kogo są przeznaczone;

e) dochodzenia w sprawach mniejszej wagi odstępować właściwym władzom; przeprowadzone dochodzenia zwracać członkom dla uzupełnienia w razie zaś śmierci podejrzanego, upływu przedawnienia, abolicji lub braku cech przestępstwa, albo też nieujawnienia sprawców—umarzać, w pozostałych zaś wypadkach przekazywać je według właściwości;

f) przedkładać komisji wojskowej Sejmowi sprawozdania o przyczynach, które spowodowały ujawnione przestępstwa.

ROZDZIAŁ V.

Rozwiązanie Komisji.

Art. 49. Nadzwyczajną komisję rewizyjną rozwiązuje komisja wojskowa Sejmu.

W razie rozwiązania Sejmu, komisja rewizyjna podlegać ma bezpośrednio Zwierzchniej Władzy Państwa; prawa komisji wojskowej Sejmu przysługiwać będą organowi, uprawnionemu do tego przez Zwierzchnią Władzę Państwa, która wskaże źródło na pokrycie wydatków, połączonych z urzędowaniem komisji.

W razie rozwiązania komisji rewizyjnej akta spraw, zarówno umorzonych, jak i w toku dochodzeń będących, winny być przekazane właściwym prokuratorom.

ROZDZIAŁ VI.

Interpretacja ustawy.

Art. 50. W razie napotkanej wątpliwości przy interpretacji przepisów Ustawy niniejszej, należy kierować się duchem obowiązujących ustaw postępowania karnego.

ROZDZIAŁ VII.

Wykonanie ustawy.

Art. 51. Wykonanie ustawy niniejszej poleca się komisji wojskowej, Sejmowi oraz Ministrom: Spraw Wojskowych i Sprawiedliwości.

Marszałek:

Trampczyński

Prezydent Ministrów:

I. J. Paderewski

Za Ministra Spraw Wojskowych:

Majewski

Minister Sprawiedliwości:

Sobolewski
